

הקדמה

לאחרונה נרשמה השגה מאת לשכת המסחר תל-אביב והמרכז בדבר התקשרות בפטור ממכרז עם המכון הישראלי ליצוא ולשיתוף פעולה בין לאומי. בהשגה זו נטען על ידי הארגון כי ביכולתו לספק מענה עדיף לשירותים שמשרד הכלכלה מקבל כיום ממכון היצוא. טענה זו נבחנה על ידינו, גם במסגרת דיון משותף עם הלשכה, ונמצא כי אין ביכולתה של הלשכה לספק מענה עדיף על מכון היצוא מהסיבות הבאות:¹

- (1) המטרות המוצהרות של לשכת המסחר תל-אביב והמרכז, להבדיל ממכון היצוא, אינן תואמות באופן מלא למטרת קידום היצוא ואף עלולות לסתור אותה לעתים.
- (2) אחד היתרונות הניכרים של מכון היצוא הוא יכולתו לספק מענה כולל ליצואן הבודד (One-stop-shop), כאשר לשכת המסחר תל-אביב והמרכז אינה מסוגלת כלל לספק מענה מסוג זה. כל ניסיון להעביר חלק מהשירותים של המכון לגוף שלישי יגרור ביטול של יתרון ייחודי זה ובשל זאת בפגיעה משמעותית בשירותים שמקבלים היצואנים הישראלים כיום מהממשלה, ובמיוחד יצואנים קטנים המוגבלים בהיקף המשאבים שלהם.
- (3) היקף הפעילות וההתמחות של לשכת המסחר תל-אביב והמרכז בתחום היצוא איננו משמעותי ואין ביכולתם לספק מענה חלופי כולל למענה שמספק היום מכון היצוא.

בהמשך המסמך ינתן הפירוט המלא על הסיבות שבגינן לא ניתן להתייחס אל לשכת המסחר תל-אביב והמרכז כאל גוף שיכול להחליף את פעילותו של מכון היצוא.

מטרות הארגונים

מכון היצוא הוא הגוף הציבורי שהוקם במטרה אחת, ברורה ומוגדרת- לתמוך ביצוא התעשייתי ויצוא השירותים של ישראל לחו"ל. עצם ייחודיותו בהתמקדות היצוא בלבד מאפשרת לו לתת בארץ מענה הוליסטי ומדויק לחברות הישראליות בכל ההיבטים שנוגעים ליצוא (מלבד ההיבט שהנספחויות המסחריות מטפלות בו- העזרה בשווקים בחו"ל). לשכת המסחר תל-אביב והמרכז, לעומת זאת, הינה ארגון בעל מטרות רחבות וכלליות הרבה יותר (מתוך אתר האינטרנט של הלשכה)- קידום המגזר העסקי בישראל, קידום כלכלת שוק ותחרות חופשית, ליברליזציה וגלובליזציה וצמצום מעורבות השלטון בעולם העסקים. מכיוון שמטבע הדברים יהיו מקרים בהם מטרותיו הרבות יתנגשו או יסתרו אחת את השנייה, רק מעצם הדרגת מטרותיו ניתן לגזור כי אין באפשרותו לדאוג ולענות באופן מדויק ומלא על אינטרסים של היצואניות הישראליות.

מתן מענה הוליסטי במכון היצוא (One-stop-shop)

למכון היצוא התמחות ייחודית במכלול ההיבטים הנוגעים לסיוע ליצואנים בישראל (כאמור, מעבר למענה שהנספחויות של משרד הכלכלה מספקות בחו"ל), אשר מרבית היבטיה אינם נמנים כיום על היכולות של לשכת המסחר תל-אביב והמרכז, כפי שיפורט להלן. יוער בהקשר זה כי כל הוצאה של שירות שמספק המכון לגוף שלישי תגרור פגיעה ניכרת ביכולתו של המכון לספק מענה כולל בארץ ליצואן הישראלי. יכולת זו אשר נכנה "One-stop-shop", מספקת ערך רב ליצואנים הישראלים,

¹ החומרים על לשכת המסחר תל-אביב והמרכז המצויים במסמך זה לקוחים מתוך אתר האינטרנט של הארגון ומתוך מידע שעלה במהלך דיון שנערך איתם.

בייחוד הקטנים והבינוניים, שהרי טיפול על ידי גוף אחד מייעלת באופן משמעותי את השירות שניתן להם וחוסכת מהם השקעת משאבים מיותרים.

One-stop-shop

באופן כללי, המכון מספק לחברות ישראליות שירותי מידע ויעוץ באופן כללי ועבור כל ענף טכנולוגי בנפרד, קשרים וסיוע מקיפים בקידום היצוא וכן שירותים משלימים נוספים. המכון יוזם ומארגן משלחות עסקיות יוצאות ונכנסות וכן יוזם, מקים ומנהל ביתנים לאומיים וביתני מידע בתערוכות ובירידי סחר בין-לאומיים ברחבי העולם, בהם מציגות החברות את יכולותיהן במגוון תחומים. דרך הפעילות של המכון מערבת מעורבות עמוקה את קהילת היצואנים, אלו משפיעים באמצעות הנהלות ציבוריות על סדר היום ותוכנית העבודה של המכון.

למכון שתי חטיבות ענפיות – חטיבת טכנולוגיות וחטיבת מוצרי צריכה, וכן חטיבת שירותים מקצועיים וחטיבת תערוכות.

חטיבת ענפים טכנולוגיים וחטיבת מוצרי צריכה

החטיבות פועלת במטרה להגדיל את ההזדמנויות העסקיות עבור היצואנים הישראליים בתחומים הטכנולוגיים ובתחום מוצאי הצריכה, עם דגש על יצירת קשרים עסקיים איכותיים ברחבי העולם. במסגרת פעילותה השוטפת יוזמת החטיבה מפגשים עסקיים אפקטיביים, הסכמים לשיתופי פעולה ופעילות שיווקית בתערוכות. החטיבות פועלות לחיבור בלתי אמצעי בין חברות ישראליות לגורמים עסקיים ומוסדיים בעולם, וכן לפתיחת דלתות ליצואנים אצל אינטרנטורים וקניינים רלוונטיים.

ענפי היצוא המיוצגים בחטיבות הם: תקשורת, מדיה דיגיטלית, תוכן, קולנוע וטלוויזיה, תעופה וחלל, ביטחון המולדת (HLS), סייבר, מדעי החיים, אגרוטכנולוגיה, טכנולוגיות מים, רכב, פרויקטים בין לאומיים, מזון ומשקאות, תוצרת טרייה ויין, מוצרים לבית ולמשפחה, DIY, קוסמטיקה וטואלטיקה, אריזה, טקסטיל, אופנה ותכשיטים, יודאיקה וחפצי-חן.

יחידות נוספות במכון היצוא המספקות שירותים מקצועיים ליצואנים

- אגף התערוכות: יוזמת מקימה ומנהלת ביתנים לאומיים בכ-30 תערוכות בין לאומיות מובילות ברחבי העולם בכל שנה.

תמונת הראי בלשכת המסחר תל-אביב והמרכז:

בלשכת המסחר תל-אביב והמרכז ישנה חלוקה למנהלי ענפים לפי סקטורים בדומה למכון, אך הדמיון מסתיים בנקודה זו היות ותחומי הפעילות שלהם הינם שונים לגמרי וכלל אינם נוגעים לקידום יצוא אלא בעיקר ליעדיהם האחרים של הלשכה. בנוסף, החלוקה אינה מתמקדת בענפים הרלוונטיים בישראל ליצוא, כאשר כל ענף מאגד תחתיו מספר רב של סקטורים מתחומים שונים שמרביתם אינם פועלים בתחום היצוא. להלן דוגמא למספר התחומים המאוגדים תחת ענף אחד- "ארגון התאגידים של סוכני המכס והמשלחים הבינלאומיים, חטיבת יבואני מלגזות, חטיבת יבואני כלים חקלאיים, חטיבת יבואני ציוד מכני הנדסי, חטיבת יבואנים ישירים של משקאות משכרים, פורום הלשכות הפרטיות לתיווך כ"א זר לחקלאות, יבואני אינסטלציה וכלים סניטריים, פורום מרפאות כירורגיות פרטיות".

בנוסף, להלן פירוט על עבודתם של מנהלי הענפים בלשכה (מתוך האתר של הלשכה לשכות המסחר):

"מנהלי החטיבות הענפיות עומדים לרשות חברי החטיבה ופועלים בהתמדה במספר אפיקים:

- קידום אינטרסים של הענף מול משרדי ממשלה, רשויות ומוסדות ציבוריים.
- קיום פגישות עבודה והשתתפות בוועדות ציבוריות.
- ייצוג בוועדות הכנסת השונות: כספים, כלכלה, עבודה ורווחה, חוקה, חוק ומשפט ועוד.
- הכנת ניירות עמדה בנושאים ענפיים
- ריכוז והעברת מידע ענפי שוטף (חוקים, צווים, תקנות ונהלים) לחברי החטיבות
- פגישות עם קובעי המדיניות במשרדי הממשלה
- ייצוג החטיבה והענף בוועדות הכנסת ומול חברי כנסת
- ליווי הליכים משפטיים ואחרים
- הפקת כנסים וימי עיון ענפיים
- יזום חקיקה רלוונטית לענף
- פישוט הליכים ביורוקרטים מול הרגולטורים ועוד."

ניתן לראות כי קידום יצוא **כלל אינו מופיע** כאחד השירותים שמספקים מנהלי החטיבות הענפיות.

מעבר למנהלי החטיבות הענפיות, ישנו האגף לקשרים בינלאומיים- אגף קטן עם מספר בודד של אנשים אשר פועל בתיאום עם לשכות מסחר בעולם לצורך סיוע ליבואנים ויצואנים.

היקף כוח האדם והתמחות בפרספקטיבה השוואתית

היקף הפעילות של מכון היצוא אינם ברי השוואה כלל אל מול הפעילות בלשכה לשכות המסחר אשר מוכוונת יצוא. במכון היצוא עובדים למעלה מ-15 מנהלי ענפים אשר כל אחד מהם אחראי על תמיכה ביצוא של חברות ישראליות בסקטור מסוים, וסה"כ מדובר על כ-100 עובדים שעובדים במשרה מלאה ובאופן יום-יומי אך ורק על קידום יצוא של חברות ישראליות. כמו כן המכון נותן מענה לכ-3,500 חברות ישראליות מוכוונות יצוא מידי שנה.

לעומת זאת, וכאמור לעיל, בלשכת המסחר תל-אביב והמרכז ישנו אגף קטן (האגף לקשרים בינלאומיים) אשר מכיל מספר בודד של עובדים במשרה מלאה שעוסקים בתחום קידום הסחר, כאשר חלק ניכר מעבודתם הוא בכלל קידום של יבוא לישראל. בלשכות המסחר עצמן, שאינן עובדות בלשכת המסחר תל-אביב והמרכז, אין כמעט עובדים במשרה מלאה וגם הן עוסקות במקרים רבים בקידום יבוא אף יותר מקידום יצוא.

לאור כל האמור לעיל, עולה כי רמת ההתמחות ורוחב יריעה של התמיכה אשר מעניק מכון היצוא ליצואנים הישראליים כלל אינה ברת השוואה לתמיכה אשר מספקת להם לשכת המסחר תל-אביב והמרכז ואף לא לתמיכה הפוטנציאלית שלו; מכון היצוא הינו גוף ייחודי במדינת ישראל שהוקם כל כולו למען מטרה אחת ומוגדרת- קידום היצוא, ואין כיום אף גוף שיכול להחליפו ולו באופן חלקי.

